

NYA Mäktaren

VOLYM XXXIV

Teologisk bilaga till Kyrka och Folk nr 48/2012

Svärmeriet – en frestelse och en utmaning för dagens kristenhet

Av Halvar Sandell

Artikelförfattaren är kaplan i Petrus församling i Helsingfors

Ordet är alltings utgångspunkt

”I begynnelsen var Ordet och Ordet var hos Gud och Ordet var Gud.” Joh 1:1

I Kristus är världen skapad. Skapelseakterna i Bibelns första kapitel kommer till genom att Gud handlar genom sitt Ord – uttalar det skapelseakten ska frambringa och det han nämner kommer till. I Romarbrevet är detta förhållande pregnant uttryckt av aposteln: ”Gud som han (Abraham) trodde på, honom som gör de döda levande och kallar på det som inte är, som om det vore till.” (Rom 4:17)

Allt ska ställas under Ordet i Guds Kyrka

Vi kan säga att Adam och Eva levde i Kyrkan redan i urtillståndet. – De umgicks omedelbart med Gud. Gudsumgänget hade inte för dem det villkor det har för oss nämligen: offer-försoning (grund) – sakrament (genom vilka försoningsverket förmedlas). Men Gud hade gett dem sitt Ord att förvalta. Ordet som också sade att de inte skulle äta av Kunskapens träd. Ett skyddande och värnande ord mot Satans list. Den oerhörda olyckan var att de inte höll sig till Ordet utan med Satans ingivelse gjorde sig ett eget ord.

Människosläktets fall börjar med att människan lösgör sig från Ordet och skapar ett eget ord som kommer på Guds Ords plats.

”Skulle Gud ha sagt?” ”Har Gud verkligen sagt?” 1 Mos 3:3.

Svärmeriet vidlåder Adams och Evas barn efter denna punkt. Alla falska läror, alla falska religioner har sitt upphov i att människors ord har ersatt Guds ord. Människan har själv ställt till rätta och i det värsta fallet satt ord i Guds mun som han aldrig har uttalat. Detta är det största missbruket av Guds namn.

Entusiaster och svärmare

Som ett hot i Kyrkan mot den rena läran från Gud har alltid stått det att människor av sin egen andliga erfarenhet eller något som skett i det personliga tros livets följd gjort något som de satt på Guds Ords egen plats. På olika sätt under hela Kyrkans tid står något sådant att finna. De termer som har använts av de ortodoxa kristna för att beskriva detta har växlat.

Benämningen entusiaster kommer från grekiskans éntheos – ordagrant den av Gud uppfyllda en + theós. ►

➤ Så kallades anhängare av en syrisk sekt på 300-talet. Sedan är det det ordet som ofta används. Den benämning som Luther tillika tar upp i reformationen är Schwärmer – eller Schwärmergeister. Luther varierar uttrycksätten och talar också t.ex. om übergeistlich (överandlig) och überchristlich ("överkristen"). I engelsk översättning av tyskans Schwärmerei har använts "fanatic spirits" t.ex. Luthers brev till de kristna i Strassburg år 1524. (Luther Works 40, 61-71)

Det teologiska begreppet svärmeri

Begreppet har sitt upphov i den tyska användningen av denna term, som från början är hämtad från naturens rike. Vi vet vad som händer i ett bisamhälle. Man har kunnat använda detta i en överförd betydelse. Då Luther framträdde under reformationstiden använde han uttrycket för att beskriva de entusiastiska rörelserna, som då kom igång och ställde till en hel del villervalla. Benämningen associerar till att man bara är fokuserad på en viss sida (det starkt upplevda) och därför betar sig, handlar och tänker på ett sätt som utesluter vissa avgörande aspekter för den kristna existensen. Under 1520-talet hände mycket. Luther finner anledning att kommentera den svärmiska rörelsen i tal, brev och skrifter. En av Luthers kolleger i Wittenberg Andreas Bodenstein von Karlstadt (1480 -1541) började i i en strävan att bli mera andlig förakta det som var bildskönt i kyrkan. Han betonade att allt viktigt är andligt. Gamla förbundets bildförbud tolkades fel. Sådant följdes sedan av att man förde ut bilder, tom. krucifix, vackra målningar och prydnadsföremål från kyrkorna; utrensningar av detta slag återkom sedan i den protestantiska kyrkans historia. Sakramentsförståelsen förändrigades och fördärvades.

En del av de svärmiska var samhällsradikala och omstörtande. Det gällde nämnde Karlstadt, men också i synnerhet Thomas Münzer (1490-1525). Det blev en inte obetydlig rörelse som svårt anfäktade reformationen under dess första årtionde. Till bilden hörde också de s.k. Zwickauproferarna närmast tre män, som drev ett radikalt program. En avgränsning till det svärmiska gör Luther i de s.k. Invocavitpredikningarna år 1522. År 1524 är Luther upptagen av att i kamp mot det farliga svärmeriet reda ut begreppen och då utkommer den tvådelade boken Wider die himmlischen Propheten, von Bildern und Sacrament (slutet av 1524 och början av 1525). Den han främst vänder sig mot är Karlstadt.

På olika håll kom svärmeriet till uttryck. Det gällde Nederländerna och en del av reformationen i den sydvästliga delen av det tyska språkområdet, förutom andra områden såsom Sachsen, där det tidvis mycket starkt var fallet.

Både Karlstadt och Münzer var i och för sig bildade män, men den andliga rörelsen de greps av kom att göra att de

hade både för kyrkan och staten omstörtande idéer. Om-döparrörelsen – bakgrunden till senare tiders baptistiska samfund kom också i rörelse vid denna tidpunkt.

Svärmeriet blommar ofta upp och finns alltid latent intill Kyrkans bruk av Guds Ord, därför är det viktigt att alla döpta och troende lär sig att känna igen svärmeriet. Att unga nytroende i en allmän mänsklig mening är entusiastiska över den tro de funnit ska bejakas och mottas, men den sunda och ortodoxa kyrkan ska kunna länka den andliga erfarenheten till den plats inom åskådningen och i den praktiska gestaltningen av kristen tro, där dessa erfarenheter hör hemma. Nådens medel är det grundläggande. I det sunda praktiserandet av kristen tro förstår man skillnaden mellan trons grund och trons följd. Det som återopas på det svärmiska hållet behöver inte i sig vara orätt, men det kommer in på fel ställe och ges på ett ödesdigert sätt en ställning det inte ska ha.

Åtta teser om svärmeriet

Första tesen mot svärmeriet

IDAG GÄLLER VÅR KAMP SVÄRMERIET. RAK FÖRNEKELSE ÄR INTE DE KRISTNAS FÖRSTA FARA – UTAN SVÄRMERIET SOM VILL NÅ ANDEN FÖRBI ORDET.

"Man må hålla fast därvid, att Gud icke giver någon sin Ande och gåva utom genom eller med förutnämnda yttre ord. Därför må vi ta oss till vara för svärmeandarna, vilka berömma sig av att före och utan ordets förmedling äga Anden och sedan sätta sig till doms över Skriften och det talade ordet och tyda och vränga det efter eget behag, såsom Münzer gjorde och många ännu i denna dag göra, då de uppträda som skarpsinniga domare mellan anden och bokstaven, men icke veta vad de säga eller lära." Luther (SKB 333).

"Med ett ord vidlåder svärmeriet Adam och hans barn från världens begynnelse till dess slut, när det inplanteras och inympas som ett gift i dem av den gamle draken. Det är också ursprunget och drivkraften till allt kätteri, även till påvedömet och muhammedanismen. **Därför bör vi ovillkorligen hålla fast därvid, att Gud vill handla med oss människor blott genom sitt yttre ord och sakrament. Men allt som utan detta ord och sakrament prisas som ande, det är av djävulen.**" Luther (SKB 334).

Andra tesen mot svärmeriet

Enligt det svärmiska tänkesättet kan gudsförhållandet upprättas genom individens personliga enskilda akt, verkan och fria vilja, inte alls nödvändigtvis som en följd av Ordets förmedling och Andens verkan genom Guds yttre Ord.

Vi hävdar att enligt löftet etableras gudsförhållandet genom Guds Ord och Sakrament mottagna hos människan genom Andens verkan, t.ex. "Alltså kommer tron av predikan och predikan i kraft av Kristi ord." Rom 10:17.

Tredje tesen mot svärmeriet skrivs i anslutning till den andra

Svärmarna i likhet med mystiker av fel inriktning menar att gudsrelationen kan upprättas i den enskildes andliga akt, såsom denne väljer det. De har förlorat besinningen om att efter fallet sattes keruberna och det flammande svärdets lågor att bevaka vägen till Livets träd. Efter detta upprättas gudsrelationen enligt löftet endast medelbart. Gud stämmer möte med människan som han bestämmer, vilket fortsättningen av 1. Mosebok visar. Därför ska vi söka möte med Gud där Han har stämt möte med oss.

Fjärde tesen mot svärmeriet gäller bibelbruket

De svärmiska låter sin ande styra sig och avslöjas ofta vid närmare analys av bibelbruket. Deras bibelreferenser kan vara många och omständliga, men Bibeln är i första hand för dem en referensbok och inte auktoritet, regel och rättesnöre. Deras eget andliga paradigms gäller och sedan plockas bibelord in i det. Genom att den subjektiva bibelreceptionen sätts i högsätet står de över andra bibelbruk, kyrkofäder och bekännelser. De behöver inte argumentera i förhållande till dem, för de står med sin ande och sina karismer över allt sådant. De kan hjärtligt bejaka reformationens princip Skriften allena, men de menar med den subjektiva biblicismen. Svärmarna ser ofta relativt på Sakrament och Ämbete, är i regel allianskristna och vill inte t.ex. göra frågan om kvinnliga präster till en kyrkoskiljande fråga. Inte sällan är de direkt för den oordningen.

Femte tesen mot svärmeriet

De svärmiskt inriktade beskriver ofta de ortodoxt lutherska troendes position inkorrekt. De får de att låta som om de senare skulle förneka att Gud kan göra under och att hans fullständiga allmakt gäller. Alla med genuint kristen bekännelse bekänner Gud som Allhärskare.

I förhållande till dem som fokuserar på extra ordinära fenomen är det nödvändigt att poängtera att skapelsen, som den är given med det vi populärt kallar naturlagar, i sig är ett stort under. Undret är inte begränsat till de gånger något sker som strider mot människans generella erfarenhet av det möjliga. Det vore att uttala sig begränsande ifråga om Guds suveräna Allmakt. Varje dag ska vi prisas Gud för hans stora under och inte ensidigt jaga det enligt vår mening speciella och remarkabla.

Sjätte tesen mot svärmeriet

Svärmeriet är inte i första hand former och stämning - även om sådant i hög grad kan stå i fokus och av de svärmiskt inriktade inte sällan ses som avgörande väsentligt. Det är dock inte de exalterade eller dramatiska uttrycken, som är svärmeriet utan svärmeriet är ett koncept. Formen kan även vara helt lugn och till synes besinningsfull, rakt av meditativ. Det är den omedelbara tillgången till ande och liv genom andlig utrustning som är kärnan. Gudsrelatio-

nen upprättas enligt detta koncept i den enskildes andliga akt direkt i följd av individens fria val, måhända genom bröders stöd, men utan förmedling av ett yttre Guds Ord och Sakrament, fastän Bibeln nog kan citeras och finnas i händerna. Bönen på människans initiativ uppfattas som ett sorts nådemedel, såsom något som upprättar gudsförhållandet - detta är dock något som rätt uppfattat sker i följd av Guds Ord eller upprättat gudsförhållande. Vi avvisar det svärmiska konceptet.

Sjunde tesen mot svärmeriet

De svärmiskt inriktade är ofta konfessionslösa allianskristna, vilket även är logiskt, eftersom de, trots att de kan förneka det, sätter de andliga fenomenen och inte det andliga livets källa i fokus. Detta för med sig en rad bekymmer.

De är anhängare av den fria viljan och utgår från att det inte finns någon trålbunden vilja, som hindrar det andliga livet. Det är bara att ge sig hän om man vill och det andliga livets kraft ligger i den förmåga och andeupplevelse, som den andliga gemenskapen förser en med i förening med ens eget initiativ. De låter nådegåvorna ta nådemedlens plats. De ser de extra ordinära karismerna inte, som andra kristna gör, blott såsom möjliga utan som självklara förutsättningar för kyrkans liv på samma sätt som i apostlatiden. De vill insinuera att de som inte lär som de gör, inte tror på miraklers möjlighet och Guds kraft idag.

Den radikala läran om människans medfödda syndaarv, som de västliga augustinska och lutherska kristna inte minst på basen av Paulus huvudbrev har drivit, är inte en tröskelfråga och därför kan de tämligen förbehållslöst samverka i det andliga med krafter, som inte alls erkänner arvsynden.

Då Dopet och Nattvarden närmast har börjat förstås som nådetecken och inte som bekännelsen förutsätter som nådemedel, har de svärmiskt inriktade svårare att se det reellt mirakulösa i Sakramenten. De heliga gåvorna förändligas. Detta gör att Sakramenten inte heller är några tröskelfrågor för andlig gemenskap genom Bön och Predikan, t o m gemensam Nattvard kan komma ifråga med främmande konfessioner. Nattvarden under genom instiftelseordens läsande förbises. Insikten om att det välsignade brödet är Kristi kropp försvinner lätt i detta andliga dunkel, som präglar mötet med Sakramenten. De kristna bör besinna sig och ta avstånd från den svärmiska förståelsen av det andliga livet.

Åttonde tesen mot svärmeriet

Väckelsekristendom har bytts ut till händelsekristendom. En gren i den mera svärmiskt sinnade karismatiska rörelsen vill inkludera alla som råkar vara närvarande i stora ting som ska hända. Happenings, påvisbara (som man tror åtminstone) under ska ske - så ska man leva från den ena samlingen med god stämning till den andra. Den skarpa lagförkunnelsen, som ställer varje människa skyldig

➤ inför Guds dom ska bort. Människan ska inte tydligt få veta att hon är en fallen syndare på väg till evig förtappelse. Ingenting bestämt sägs om Guds vrede. Då evangeliets löften och frälsningsbudskapet hänger i luften – blir det inte heller kraft i orden om att evangeliet är en Guds kraft för var och en som tror. Det blir mera fråga om vad som händer för oss nu tillsammans och sedan följande gång.

Detta är en avledning från kristen tro som dyker upp allt emellanåt i Kyrkans historia. Hör vad Paavo Ruotsalainen (1777-1852) säger: ”Det ostadiga folket skaffar sig på sammankomsterna förnöjelse, som kommer från Guds Ord och förstår ej att man bör skaffa sig själens vila i denne samme Kristus; därför nöja de sig med förlustelser.” Citerat från H. Nyman: Den bidande tron hos Paavo Ruotsalainen s. 123.

Epilog

Upplevelser och höga uppenbarelser kan många göra anspråk på att ha haft. Det avgörande kristna kännetecknet är emellertid visshet om egen synd; att synderna förlåts; att deras förlåtelse söks och mottas. Om syndanöd och dess bot i nådens medel är halvt obekanta ting eller något som man snabbt förbigår som passerade självklarheter – var säker på att du är omgiven av svärmeandar. Det ska också sägas tydligt att svärmeriet innehåller en livsfara för det kristna livet. Vi balanserar på en smal tråd. Den troende får gärna vara öppen för allt det, som följer på trons mottagande, för påtagliga välsignelser och bönhörelser som kan registreras med medvetandet. Den glädje och styrka som finns i den kristna gemenskapen och den gemensamma kampen ska aldrig förbises.

Vi är inte ute för att tala emot trons många underbara följder redan här i livet. Vi ska också visa på den tröst som ges den troende som drabbas av motgång och yttre olycka i livet. Det kristna livet behöver inte vara någon succéhistoria betraktat utifrån inomvärldsliga kriterier, men Gud är trofast enligt sitt löfte och leder de sina till saligheten. (Jfr Job och vissa psaltarsalmer, Paulus törntagg mm) Det enda och också helt avgörande som behöver bli klart är att trons uppväckelse är i Guds hand, att syndaren möter och finner nådens löften och nåden själv i nådens medel: i avlösningens ord, i evangeliets predikan med evangeliets löfte, i den heliga nattvarden som är till syndernas förlåtelse. Kristus möter oss genom Ordet med allt det han vunnit i sitt försoningsverk och sin seger över Djävulen själv. Detta är grunden och utgångspunkten.

Den största gåva till oss har Gud gett i det Kristus gjort för oss. Vår tacksamhet och glädje gäller detta. Samtidigt ska vi inte svärmiskt bortse från att vi fortfarande lever i fallets värld; att Kristus och Sanningen är hatade här och att Kristus har förebådat att hans kristna ska känna av detta hat. Den kristne får här i livet möta korsets verklighet, innan han ingår i saligheten. Svärmeriet begär – förbi korset – för mycket av härligheten direkt. De kristna måste vara varse att nu är trons tid. Det eviga skådandet följer sedan.

Den kristna kyrkan har i vår tid stor anledning att varna för svärmeriets fara och att uppmana de troende att vara noggrant på sin vakt på detta område i solidaritet med sina medkristna. Tar den personliga andligheten och fromheten makt över Ordets majestät, accentueras det som händer globalt i det religiösa, blir fokus ensidigt på händelser hos oss och på annat håll och inte i det att vi ständigt ska näras och leva av Guds Ord, går mycket snett. Den ljusa Djävulen som är mera from än vi alla tillsammans träder in och förvillar – reformatorns varningsord ska alltid ljuda i kyrkan.

Andlighet och religion utan Ordets fasta grund leder bort från tron och kan vara porten till ett avfall från apostolisk och katolsk tro. En kristen gemenskap som låter allting blomma på egna villkor utan att upplevelser och subjektiva meningar riktas av Guds Ord betar sig bedrägligt i förhållandet till sitt uppdrag. Ofta ger det mera yttre framgång, på kort sikt i varje fall, att vädja till känslor och presentera något intressant ifråga om händelser. Människan söker nämligen alltid sitt eget även i religionen. Att svärmiska rörelser numerärt är stora och expanderande ska inte få rubba de traditionellt kristna. Det svärmiska ska rätt igenkännas. Ofta har det till en del annan karaktär i det yttre än vad fallet var under reformationstiden, fastän grundkonceptet i botten är lika. Det inre Ordet – dvs omedelbara budskap och för långt driven subjektiv bibelreception är en gemensam faktor.

Det svärmiska idag är i regel inte samhällsomstörtande (fastän synen på statens uppdrag och på socialiteten överhuvudtaget kan avvika från lutherskt tänkande). I vissa sorts svärmiska samlingar idag kan man på sina håll bära ikoner därför att man överhuvudtaget inte reflekterar över varför man gör vad. Det rationella får för lätt vika för det som omedelbart entusiasmerar sinnet oberoende av biblisk halt. Därför är det skäl i den kristna församlingen att ifråga om musik och sång låta det man rationellt på basen av Ordet, tro och insikt vet, vägleda det lämpliga valet för olika sammanhang. Gud ska äras – hans Ord ska avgöra – hur det mänskliga sinnet tjusas behöver inte ignoreras, men får inte vara avgörande instans.

Vaksamhet, sundhet och uthållighet är det Nya testamentet uppmanar de kristna till.

Mitt rike är inte av denna världen

Av Per Gustafsson, Vislanda

Är konferensernas och manifestationernas Jesus densamme som säger de ovanstående orden inför Pontius Pilatus? Till namnet är det ju så. Men bär måhända inte dessa konferenser och manifestationer i amerikaniserad stil – med tydliga influenser av s k framgångsteologi – i rätt hög grad på samma förhoppningar som fanns till Jesus då Han red in i Jerusalem dagarna före Påsk? Att Han var – och är – en konung efter denna världens sinne? Sådan är väl inte alltid tanken, men det förekommer alltför ofta sådant som liknar denna världens politiska valfläsk överfört till Kristi person. Som om det vore en valkampanj där Konungen avser att, med denna världens metoder, vinna människors bifall och vinna segrar som består i framgång efter världens räknesätt och måttstock.

Guds ords framgång genom Korset

Guds ords framgång (Apg.12:24) innebär något annat än ovanstående: Kristuslidanden. Efter Jesu Kristi lidande, död, uppståndelse och himmelfärd utgöts över hans lärjungar den Ande i vars kraft de, liksom sin Herre, gick en annan än härlighetsvägen i denna världen. Så vittnar också aposteln Paulus i Fil. 1:12 m fl. Främlingsvägen, korsvägen, lidandesvägen, dödsvägen. Är den ännu aktuell? Nutidens kristenhet och kyrkor synes ofta mer upptagna med att göra reklam för ”kicker” – eller söka sig vägen tillbaka till den gamla, av världen erkända, myndighetspositionen och att med rätt umgänge undvika utstötandets nödvändighet. Var har man fått det ifrån?

Kejsar Konstantin tycktes göra den plågade kristenheten gott då han införde de välkända påbudet år 311 respektive 313. Det första medförde tolerans av och det andra ett gynnande av kristendomen i det vid avgudadyrkan vana romerska riket, där kejsaren varit den främste att offra till. Konstantins insats skedde efter de nyligen genomgångna svåra förföljelserna genom kejsar Diocletianus' edikt åren 303 och 304. Det förra innebar påbud för alla att ”humant” (utan blodspillan) trycka ner de kristna till samhällsbotten och samtidigt sörja för att centrala yttre ting

(sammankomster, byggnader, skrifter) förbjöds/brändes etc. Det andra bjöd dem själva att offra till kejsaren eller dö på hemskast möjliga sätt.

Vi som länge varit vana vid det konstantinska lugnet, kan inte föreställa oss varken förföljelsernas bestialiska art eller den lättnad som Konstantins politiska kursändring i *korsets tecken* medförde. Han menade sig ju ha fått fälttågsframgångar genom att på ett yttre sätt underställa sig detta *tecken* (ett beräknande drag med delvis magiska föreställningar). Han läste Bibeln, umgicks med kyrkliga ledare och fostrade sönerna kristet. *Samtidigt* var han till sin död den romerska avgudakultens överbeskyddare (döpt först på dödsbädden). Genom honom infördes oväntat och överraskande fred i världsligt avseende för de nyligen svårt lidande kristna. Vi kan ana hur deras känslor inför den kejsarliga välgöraren var beskaffade. En alternativ kejsarkult avlöste den föregående även om också många tackade Gud. Och ändå – i längden blev detta yttre goda till ett bestående av inomvärldsligt framgångstänkande inne i kristenheten.

Korsets tecken innebar för Konstantin, i motsats till Paulus, föreställningar om jordisk framgång. Korsets Person blev ersatt med symboler och tecken. Realpolitiska överväganden förenade sig med kyrkligt beroende genom politiskt framburna jordiska förmåner – och med inställsamhet och balansgång för att inte förlora dem. Och korset blev bara ett tecken...

Samma denna-sidiga, jordiska härlighetstänkande som i de karismatiska rörelserna, synes därför också – men på ett annat sätt – drivas av bland andra både den romerska kyrkan och de s k folkkyrkorna. Man räknar som tillgångar officiell ställning, myndighetsposition i världen, numerär storhet, tilltalande skal och prål liksom det tillräckliga i att utöva kyrkliga bruk och fira någon slags mätbar gudstjänst i yttre mening. Risken är stor att även nutidens kristna – i vilken rörelse eller vilket samfund de än befinner sig – drivs mot att ha denna världens mätmetoder och jordiska politiskt/kyrkliga makters välvillighet för ögonen. Vem står i dag ut med att höra Jesu ord om

➤ efterföljelsens kors, att bli satt på undantag och osynliggjord? Den konstantinska eran hos oss har inte varit alldeles utan sådant vissa tider, vilket kyrkohistorien berättar om. Men nu sökes alternativ...

Längtan efter alternativ till korsvägen

Efter alla år med förnekelsesteologi och besvikelser över den svenska kristenhetens tillstånd – både bland dess ledarskap och dess allmänna ljumhet i övrigt – kan det väl av många med kristet namn erkännas utan omsvep: det finns ett stort behov av motrörelser. I mycket av kristenhetens strävan i de olika schatteringarna framgår att man längtar efter alternativet. Och att **själv** – som grupp eller organisation – vara detta Alternativ! Men begäret synes ofta leda till ett förvärldsligande i den meningen att kristenhetens strävan består i att **själv** bli erkänd av världen som en kraft till **världsförbättring**. Eller åtminstone bidra till sådana förhoppningar via höga stämningar. En sådan längtan kan anas i de ovan nämnda manifestationerna och konferenserna. Och människor lockas av sådana signaler – ibland och till en tid. Inte sällan märker vi också förhoppningen till den konstantinska inomvärldsliga fredsvägen där vi **själva** upprättar fred. Kanske med rätta kejsares hjälp.

Den allvarligt ställda frågan är emellertid om dessa nutidsrörelser är kongeniala med den sanna kristendomen där Kristus stod – och ännu står – allena och målet evigt liv i stället för evig död var – och ännu är – klart uttalat? Den kristendom som predikar synd, omvändelse, efterföljelse och som erfar något av lidanden och osynliggörandet för trons skull? Detta senare kommer ofta av de ”nej” som världen inte tål att höra. Aposteln ville inte veta av **något annat än Kristus** och Honom korsfäst. Sedan blev han själv fångslad och dödad.

I dag synes behoven/begäret gälla att som kyrka/organisation få världens vänskap och få sin plats bevarad i världen. Och därför drivs ofta tanken att Budskapet nu ska framställas positivt med ”ja” i stället för ”nej”. Så ser det ut i reklamen i dag. Där framställs köp-alternativet, den bästa varan, alltid av högglossiga och med breda leenden försedda ”broilers” i bästa stomatolstil. Så avses ett ”ja” lockas fram. Varav kommer den nuvarande överföringen av kristendomen till modern marknadsföringskonst? Kristendomen angiven i huvudsak såsom berörande endast några yttre ting, men inte hjärtat. Kanske ett tecken på att kristendomen har blivit en tilltalande konsumtionsvara som man köper med sitt ”ja”? Efter marknadsförarnas plan. Men med hjärtat långt från Korsets person och efterföljelse.

En blick tillbaka

Vi människor i en sentida vilsegången kristenhet bär på *obehagliga minnen* från kyrkohistorien. Påminnelser om konsekvenserna av dels ”nej” till judendomens religiösa bruk som medförde bortstötande från ”synagogorna”. Dels de ”nej” som gällde Kejsaroffret. Vi känner till – genom våra svårt lidande föregångares historia – Kristi

efterföljares lidanden. Sådan kännedom kan försvaga viljan att lämna bekvämlighetsvägen och ”ja-vägen” till förmån den obekväma ”nej-vägen”? Det gäller att slippa utstötandet.

Men – vi har också *minnen från en kyrklig storhetstid* i yttre mening. Ska den storheten släppas utan strid? Vi kristna ska väl åtminstone få existera inom demokratins rāmärken?! Har vi inte mänskliga rättigheter kanske!? Det är att göra sig fåfänga förhoppningar! Jesus säger ju också: *vore mitt rike av denna världen skulle mina lärjungar ha kämpat för att jag inte skulle bli överlämnad* (Joh.18:36). Här i världen går ”Kejsarens makt” före rätt. Men den makten fordrar inte Herren att en kristen ska böja sig för genom att följa det som strider mot Guds Ords sanning. Lär sanningens väg av Kristi kors och kristnas vägran till kejsaroffret! Rätten har slutsegern genom Honom som sitter på Tronen och Han tar sig an sina lidande lärjungar, i likhet med den Stefanus som fick se himmelen öppen.

Frågan är inte om den mångåriga förnekelsesteologins dominans i kyrkorna och ogudaktigheten bör bekämpas (det bör den med tydliga nej) utan vilken andan/anden är i de känslofyllda och ”positiva” rörelser som söker framträda som alternativ. Om de är kristendom som bruket av namnet Jesus borde vara ett tecken på. Eller om detta namn i dessa sammanhang både brukas och missbrukas. De kristna är ålagda att pröva andarna (Hes.13, 1 Joh.4:1, Upp.2:2) efter Skriften, inte att svälja andlighet med hull och hår när det låter positivt. Eller bejaka på grund av viss klädsel, titel, namn, ställning. Bruket av de kristnas prövning av andarna, som aposteln manar till, leder ofta till en stämpel. Det anges vara negativt – och att vara ett misstänkliggörande av människors ”goda vilja”. Men...

Skriften uppmanar oss att ge akt på människans natur. ”Den gamla människan hos oss skall förkvävas och dödas” (katekesutveckl. 1878, p.233). Den gamla människan har också och framförallt en fördärvad andlig sida som söker upphöjelse och vill undkomma dödan. Blicken tillbaka i historien måste också gå inåt. Dit våra fäder har siktat och hur de förstätt uppkomsten och fortsättningen av den sanna kristendomen. Liksom avfallet därifrån och det förspillande som har många uttryck i vår tid.

Sökandet efter enhet

Något som blir tydligt i dessa manifestationer och ”Jesusfestivaler” (ett hemskt ord) är den ekumeniska rörelsens förhoppningar om att partier inte längre ska finnas. Nästan alla ”teologiska färger” finns ju också företrädare i ett slags representantskap. Dessa ”positiva” samlings synes på detta sätt vara ett sökande efter att **själva**, med den egna kraft som tilltalar den andliga beskäftigheten, uppfylla Jesu bön att *de alla må vara ett* (Joh.17:21). Som om inte denna enhet i Kristus vore längesedan verkliggjord, och fullbordas dag efter dag. Som om den vore i behov att sådana ting som tjuvar nutida ögons längtan och tillfredsställer det andliga köttets begärelse efter jordisk framgång.

Det synes finnas många förhoppningar om synlig kyrklig och kristen enhet i denna tid – på Sanningens bekostnad. Men gärna på det mänskliga intellektets – eller känslornas – villkor. En hel del av **genvägar** är inblandat i detta.

Med genvägar avses här anpassningen till den naturliga människans ”andliga gener”, den fallna naturens religiösa ådra. Enligt Skriften *finnes ingen som söker den ende sanne Guden, icke en enda* (Ps.14:1ff, Rom.3:10ff). Men människans naturliga, fallna religiösa DNA gör sig inte bekymmer om detta omöjliga, utan följer sina religiösa böjelser. I denna ådra finns en myckenhet av både mänskligt förnuft, känslor och andlighet. Men inget insett syndproblem, inget lidande av det, inget behov av Kristi Kors. Människor tror sig därför kunna göra denna enhet **själva** på ett annat sätt! Utan att bli krossade i en självkännedomens förnedrings- och korsskola.

Få skriftlärd i vår tid tycks ha fastnat för att enheten i Joh.17:21 föregås av det som dessförinnan uttrycks av Honom vars rike inte är av denna världen, med orden i Joh.17:14ff: *de är icke av denna världen liksom inte heller jag*. Snarare har många av de enhetssträvande, med så mycket egen hjärn- och viljekraft som möjligt, drivit tanken att kristendomens anpassning till denna världens tänkesätt och överensstämmelse med vetenskaplig forskning är det enda tänkbara alternativet. Borta är den apostoliska maningen *Anpassa er inte efter denna världen* (Rom.12:2) där, i dessa ord, även världens förhoppning till vårt förstånd/intellekt ingår att förkasta, ty vi talar här om en dårskap i världens ögon.

Är det inte just en anpassning till världens förnuft och religiösa krav som sker både i många teologiska studiekamrar, i gudstjänstfirandet och i de långtansfyllda manifestationerna i sökandet efter enhet? Det finns överallt en tydlig motvilja mot att erkänna sanningen i Guds ord om den mänskliga naturens andliga fördärvsanlag: anlag för både andligt självbedrägeri och andlig hybris. Motmedlet är att den Helige Ande bestraffar högmod- och världsnaturen inne i kristenhetens hjärta och hjärna som den synd det är.

Dig Helge Ande bedja vi, att med din kraft du står oss bi, under prøvotider och svåra strider, Helst uti den yttersta, När det till änden lider. O Gud förbarma dig (Sv Ps 135:1, 1937). Observera den förflackning som denna psalm fått utstå (362:1,1986)! Änden synes vara begränsad till den enskilde personens livsslut men inte höra samman med ändens tid, vilken vi lever i. Det lider mot änden i flera avseenden.

Förvirring och identitetskris

Den som söker ett ”segervinnande koncept” i en välanpassad kristendom *för vår tid*, med så kallad relevans för vår tids bekväma och bortskämda människor, får problem med Honom som stod avsidestagen, naken och blodig och sade att Hans rike inte är av denna världen. Han hade och har ett främmande rike och var och är en utstött Konung.

Pilatus blev förvirrad. Och han sa också: ”Vad är sanning”. Förvirring inträder när sanningen drivs ut. Sanningen om oss är inte upplyftande. Det är förvirrande för ett högmödigt släkte.

Det som var hemligheten i den urkristna trons segertåg – och som var det ”segervinnande konceptet” – var helt enkelt en motsats till det ”välanpassade”. Det handlade för dessa gamla (men nya) kristna inte om att vinna världen, men övervinna den. Stå fasta. Lida. Dö. Ty *endast för Sanningen förmår vi något* (2 Kor.13:8). Det är aldrig relevant för en naturlig människa. Vi lever dessutom i en tid när välfärdsstatens yttre men kortvariga förmåner anses självklart tillhöra de kristna också. Det sägs vara mänskliga rättigheter. Men var är då ”avskrapen och slaktfåren” nu? Dessa vars nådegivna rättighet består uteslutande i att vara Guds barn. Men identitet i Honom. Och finner detta vara nog. Sanningen om Honom *skall göra er fria* (Joh.8:31-32).

Den andliga förvirringen i vår tids kristenhet hör ihop med identitetskris. Han vars rike inte är av denna världen har inte behov av nutida lättsam underhållningsreligion. Inte heller av andliga ”broilers”. Han känner dem som är avslöjade och botfärdiga syndare. Inte heller har Han gett sina efterföljare något bekvämlighetsalternativ.

Det råder förvirring angående kostnaden. Så länge en bortskämd västlig – eller nutida dekadant – kristendoms-typ råder, är den långt ifrån den bibliska kristendomen. Det har länge befrämjats en sådan vilsegång i våra länder och kyrkor. Nu är det därför ofta terapi och falsk tröst som ges medan den kärva omvändelseförkunnelsen saknas och blivit ersatt av vackra ceremoniers mångfald och filosofiers utbredande.

Ingenting är längre som förut sjöng en profan svensk vissångare (Anders Fugelstad) 1969-1970. Det är ett profetiskt ord ”utifrån” till en förfallen kristenhet. Är vi beredda att instämma i att det är sant och att ett allvarligt förvirringstillstånd inte kan hävas utan rätt diagnos och behandling? Av Honom som är A och O.

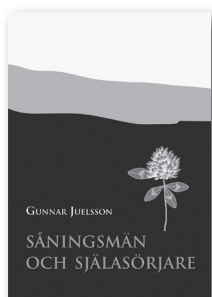
JULKLAPPAR

från Kyrkliga Förbundets Bokförlag

Böcker av Egon Olsson:

• **I SEGER** giv du segerrike får vi följa Jesus och lärjungarna på vandringen till Jerusalem, under påskhelgens händelser och till himmelfärden och pingsten. Som läsare dras vi in i spänningsfältet mellan lärjungarnas svaghet och Jesu orubbliga kärlek och insikten förnyas om att det som sker gäller oss. (96 sid) **80 kr**

• **BETANIA OCH VÄNSKAPEN** med Jesus utgår från Joh 11 och det som skedde kring Lasarus insjuknande, död och uppväckelse. Sjukdom, lidande och död är sådant som vi alla berörs av. Och ofta kommer frågan ”varför?” till oss. (48 sid) **65 kr**

Såningsmän och själasörjare

Gunnar Juelsson

I såningsmän och själasörjare tecknas tio olika ”porträtt” av präster och förkunnare som blev till stor välsignelse i sin samtid men också in i vår tid inte minst genom sina skrifter. **Pris: 120 kr**

Genom evangeliets kraft

Mikkel Vigilius

Kallelsen till mission och evangelisation är alltid densamma. Men hur ska den förverkligas i vår tid? Vilka arbetsmetoder ska vi använda? Hur långt kan vi gå för att anpassa oss till vår samtid? Vad ska vi predika om och hur ska gudstjänster och samlingar utformas?

Dessa och många andra ämnen behandlas i denna högaktuella bok om evangelisation – genom evangeliets kraft!

BV-förlag och Kyrkliga Förbundets Bokförlag 2008, hft, 240 sidor.

Pris: 175 kr

Beställ via Din Bok, Göteborg
info@din-bok.se, www.din-bok.se
031-13 63 50

Dagliga betraktelser

Daglig bön

Döden och livet

(Passionsbetraktelser)

Genom evangeliets kraft

Jag vet på vem jag tror

Jesus i centrum – därför är jag lutheran

Kärlek, Sanning och Nåd

Kristen katekes AD 2000

Kampen för tron

Kristna huvudord

Kristus i Gamla testamentet

Ny upplaga

Lilla katekesen

Låt komma Gud till oss

ditt ord, det heliga och klara

Själaskatten

Såningsmän och själasörjare

Tio andliga Vägröjare

Trösten mitt folk

Upp till Jerusalem

(Passionsbetraktelser)

Äktenskapet

Örtagårdens sångbok (del 2)

C.H. von Bogatzky 90:-

Gunnar Juelsson (red.) 60:-

Ingvar Jonsson 50:-

Mikkel Vigilius 175:-

C.Fr. Wislöff 80:-

Daniel Preus 165:-

Per-Anders Grunnan 180:-

Fredrik Sidenvall 70:-

Josef Imberg 60:-

Hugo Odeberg 70:-

Martin Luther 30:-

Gerhard Rexius 50:-

Christian Scriver 145:-

Gunnar Juelsson 120:-

Gunnar Juelsson 90:-

Kurt Nyström 59:-

Kurt Nyström 50:-

Maj-Lis Palo 125:-

50:-

Frakt tillkommer på priserna.

Beställ böckerna hos:

Din Bok

info@din-bok.se, tel: 031-13 63 50

www.din-bok.se